

# Resume

## Natura 2000 område nr. 82 Randbøl Hede og klitter i Frederikshåb Plantage

### Områdebeskrivelse

Området omfatter både et habitatområde (962 ha.) og et fuglebeskyttelsesområde (1004 ha.). Størstedelen af området udgøres af indlandsklitter. Dog strækker der sig en tunge af ferskvandsgrus ind over Randbøl Hede fra sydøst. De mest markante klitdannelser i området er Staldbakkerne mod nordøst og Morbanke mod vest.

Området "Klitterne" i Frederikshåb plantage rummer en række temporære søer. Disse søer går under navnet "Syvårs-søerne". Søerne er nogle år vandfyldte og andre år tørrer de helt ud.

### Vigtigste naturværdier

Randbøl Hede er fredet med det formål at bevare heden som en stor hede af national betydning. I løbet af de seneste 50 år, er arealer dækket af hedelyng og revling blevet reduceret. Derfor har en meget stor andel af heden i dag karakter af græshede/surt overdrev. Der findes dog fortsat betydelige partier med våd og tør hede samt dværgbuskdækkede indlandsklitter. Dertil findes enkelte tørvelavninger spredt i området.

I Wormskjoldsdal i den vestligste del af området findes en regional vigtig forekomst af naturtypen tidvis våd eng. De temporære søer "Syvårssøerne" i Frederikshåb Plantage er ligeledes en værdifuld og karakteristisk repræsentant for naturtypen tidvis våd eng i mosaik med søbred med småurter.

De store åbne arealer med mindre vandhuller er vigtige potentielle ynglelokaliteter for tinksmed. Arten ses jævnlige i området.

Der er i nyere tid registreret natravn, hedelærke, rødrygget tornskade og sortspætte i området på Randbøl Hede og i Frederikshåb Plantage. Stor hornugle, og muligvis også hvepsevåge, yngler tæt på fuglebeskyttelsesområdet. Arterne vurderes at bruge Natura 2000-området som en del af deres levesteder. Tilsvarende er der i de senere år set traner både i yngletiden og i træktiden.

Spidssnudet frø og den gullistede lille vandsalamander yngler i vandhuller på heden, og de truede arter dukatsommerfugl og foranderlig blåfugl er registreret i området. Af fredede arter i øvrigt kan nævnes stålorm og alm. firben. De truede arter vårkobjælde og cypresulvefod er registreret fåtalligt i området.

### Trusler mod områdets naturværdier

Der er foretaget en tilstandsvurdering for de fleste af områdets naturtyper, og truslerne mod udpegningsgrundlaget er registreret.

Alle kortlagte naturtyper vurderes at være negativt påvirket af luftbåret kvælstof. For naturtyperne hængesæk og tørvelavning er den høje ende af tålegrænseintervallet overskredet for hele arealet. Generelt er områdets lysåbne naturtyper truet af tilgroning primært med blåtop og bølget bunke og gyvel, glansbladet hæg og bjergfyr er under spredning i området. Den invasive art stjernebredribbe findes i området. Tinksmedens levesteder er truet af udtørring af mindre småsøer og fugtige lavninger.

Naturtyper på indlandsklit er dynamiske naturtyper, der bl.a. er afhængige af åbne vindbrud. En tiltagende tilgroning truer også den frie dynamik i området.

## Målsætning og indsats

Det overordnede mål for området er at sikre god-høj naturtilstand for områdets lysåbne naturtyper. Våd hede prioriteres højt, da naturtypen er truet nationalt og prioriteret i EU.

Tør hede prioriteres over surt overdrev, da overdrev betragtes som hede under tilgroning med græsser. Tidvis våd eng målsættes delvist som våd hede, på de arealer hvor engen er våd hede, der er tilgroet med blåtop. Områdets økologiske integritet sikres i form af naturlig hydrologi, hensigtsmæssig drift, lav næringsstofftilførsel (under naturtypernes tålegrænse), bekæmpelse af invasive arter og gode spredningsmuligheder for flora og fauna. Fragmenterede arealer med tørvelavning udvides og sammenbindes.

Indsatsen vil overvejende dreje sig om at sikre habitatnaturtyperne en hensigtsmæssig drift og pleje, der fremmer udviklingen af dværgbuskvegetationen i området, og fremmer en naturlig dynamik, samt en hensigtsmæssig hydrologi. Invasive arter søges bekæmpet og deres spredning forebygges. Der sikres velegnede levesteder for tinksmed. Arealet af våd hede og tørvelavning udvides.

## Oversigt over de væsentligste virkemidler til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke relevant
<b>Rydning, fjernelse af uønsket opvækst</b> Herunder bekæmpelse af invasive arter	X			
<b>Forbedring af hydrologi</b> Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger		X		
<b>Ekstensiv drift</b> Fx indførsel eller opretholdelse af græsning, høslet mm.	X			
<b>Sikring af arealer</b> Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx stenrev og skovnatur)			X	

<b>Reducere forstyrrelser</b>				X
<b>Forbedring/sikring af levesteder</b>  Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder		X		
<b>Sammenkædning af naturarealer</b>  Fx ved udlæg af naturarealer til samdrift af mindre og adskilte naturområder.		X		